

Dorpscanon van Folsgeare

Dorpswapen en -vlag



© Foto Atse Bruin

Dorpswapen en -vlag

In 2002 krijgt dorpsbelang de vraag waarom Folsgeare geen eigen wapen en vlag heeft. Feike van der Velde wordt gevraagd een ontwerp te maken. Feike verwijst het dorpsbelang door naar de Fryske Rie foar Heraldyk.

Een dorpswapen is een wapen dat geen officiële status heeft, maar wel door het dorp, na toestemming van de gemeente waaronder de betreffende plaats valt, gebruikt mag worden.

De aanvraag voor een wapen of vlag begint met het vragen van advies bij de Fryske Rie foar Heraldyk. De Rie is een onderdeel van de Fryske Akademy in Leeuwarden, die deze in 1956 heeft ingesteld.

De Rie is geen overheidsorgaan en heeft geen wettelijke taken en bevoegdheden. Het is het oudste provinciale heraldisch college in Nederland en bestaat uit specialisten, die op grond van hun deskundigheid tot lid van de Rie benoemd zijn. Alleen de Nederlandse Hoge Raad van Adel heeft een in de wet vastgelegde taak betreffende adellijke wapens en overheidswapens.

Dorpscanon van Folsgeare

Dorpswapen en -vlag

„Fryske rie foar heraldyk” mei it wurk útein set

De „Fryske rie foar heraldyk”, ynsteld troch de Fryske Akademy, is mei syn wurk útein set. De rie hat in trijeliddich doel: advisearjend, kritisearjend en sammeljend foar al itjinge der yn Fryslân bart en bard is op it mêd fan de heraldyk”. De Fryske rie foar heraldyk sil bimoeljenis hawwe mei wapens en flaggen fan oerheit en partikulier. Hy wol rie jaen by it ûndersiik nei it bistean fan, allike goed as by it op 'en nij offisjeel ynstellen fan âlde flaggen en wapens. Ek sil der foarljochting jown wurde by it goed brûken fan flaggen en wapens. Fierder sil de rie sels ek initiativen nimme op it mêd fan wapenforbettering ensafh. It skriuwwurk en it korrespondinsjeadres binne by de hear Kl. Sierksma (Amsterdam, Pythagorasstraat 113).

LC 25-09-1956

De Rie is een raadgevende commissie die in Friesland wapens en vlaggen van de provincie, gemeenten, waterschappen, steden, dorpen en families registreert.

De Rie adviseert ook over de vormgeving van nieuwe wapens voor overheden, dorpen, families en verenigingen en/of maakt ontwerpen hiervoor. Voor familiewapens geldt als voorwaarde dat de familie woonachtig moet zijn in Friesland en de Nederlandse nationaliteit bezit, of een Friese naam moet hebben indien men buiten de provincie woont. Deze wapens worden in het Genealogysk Jierboek gepubliceerd, dat door de Fryske Akademy wordt uitgegeven.

Daarnaast geeft de Rie adviezen over vlaggen, vlaggenprotocollen, wimpels, banieren en standaards en (kleur)adviezen over wapens.



Het wapen van Folsgeare is een ontwerp van J.C. Terluin, vice voorzitter van de Fryske Rie foar Heraldiek dd. 21 februari 2003

foto: Wikipedia

Dorpscanon van Folsgeare

Dorpswapen en -vlag

De **blazoenering van het wapen** luidt als volgt:

In blauw een rode keper, tot de randen toe beladen met een zilveren rooster, de keper van boven vergezeld van twee gouden klavers en van onder van een gouden lelie.

De **heraldische kleuren** zijn: azuur (blauw), keel (rood), zilver (zilver) en goud (goud).

Symboliek:

- Blauw veld: verwijst naar de ligging aan de voormalige Middellzee. Daarnaast is de kleur ontleend aan het wapen van Wymbritseradiel, de gemeente waar het dorp eertijds tot behoorde.
- Keper: duidt op de hoek in de Tsjaerddyk. Het rooster dat aangebracht is op de keper verwijst naar Laurentius van Rome, patroonheilige van de Laurentiuskerk van Folsgare.
- Fleur de lis: ontleend aan het wapen van Wymbritseradiel.
- Klaverbladen: staan voor het agrarische karakter van het dorp.

Deze gegevens hebben tot het ontwerp geleid:

Het schild is blauw, enerzijds ontleend aan het wapen van de gemeente, anderzijds is het de kleur van het water van de Middellzee, die ingepolderd is en de kleur van de oude zeeklei. De gouden lelie in de schildvoet wil de verbondenheid van het dorp aan de gemeente symboliseren. In het gemeentewapen staan namelijk 7 gouden lilies. Het onderste gedeelte stelt de landtong voor.

De gouden klavers in de schildhoeken duiden op de veeteelt. In de Friese heraldiek worden voor het bezit van weidegronden klavers gebruikt. De rode keper geeft de Tsjaerddyk aan. Hier overheen is een zilveren rooster gelegd waarop de patroon heilige van de kerk, Laurentius, is gemarteld.

Het aantal rode vlakjes, dat door het rooster gevormd wordt, is 20, gelijk aan de 20 stemdragende plaatsen in Folsgare in vroeger eeuwen. Deze 20 stemdragende plaatsen (boerderijen), beslaan het totale oppervlak van het dorpsgebied.

Dorpscanon van Folsgeare

Dorpswapen en -vlag

De keper en het rooster zijn gebaseerd op de beschrijving van Fols gare uit de “Tegenwoordige staat van Friesland uit 1788”

FOLSGARA, een Dorp van middelbaaren omtrek en landeryen, doch gering van buurt: hetzelfde bevat 20 stemdraagende plaatsen, en ligt in den hoek van gemelden Tsjaarddyk , tusschen Nieuwland en Sneek, Weleer lag hier de State Walma. In 1498 werd hier de kerk met den toren afgebrand door de Soldaaten, die de Vetkooper Tjerk Walta in't land had gebragt; ook kwamen daarby twee huislieden om; die op den toren gevlugt waren.



Het wapen van Fols gare is gepubliceerd in het genealogische jaarboek van 2003 en is bevestigd op de muur van de oude lagere school uit 1866 tegenover de kerk.

foto Atse Bruin

Friese tekst in het Genealogisch Jaarboek 2003:

Wapen fan Fols gare / Folsgeare yn de gemeente Wymbritseradiel

Wapen: yn blau in reade keper, oant de rânen ta belein mei in sulveren roaster, de keper fan boppen beselskippe fan twa klavers en fan ûnderen fan in leelje, alles fan goud.

Flagge: yn blau in rjochthoekige, ek wer blauwe broekingstrijehoek, belein mei in giele klaver. Oanslutend oan de broekingstrijehoek in wite rjochthoekige broekkeper, wêrfan 't de top leit op in ôfstân fan de broekside, lyk oan de flaggehichte. De keper belein mei op har punt steande reade fjouwerkanten, yn de foarm fan de keper oardere yn twa rigels. Elts fjouwerkant is lyk oan 1/10 flaggehichte

Taljochting: it wapen is basearre op de lizzing fan it doarp: yn in hoeke fan de

Dorpscanon van Folsgeare

Dorpswapen en -vlag

Tsjaarddyk. De blauwe kleur is ûntliend oan de eardere Middelsee, dêr't it doarp eartiids tichteby lei en oan it gemeentewapen. De keper ferwiist nei de hoeke yn de neamde dyk. Op dy keper is in roaster lein as ferwizing nei it roaster dêr't Sint Laurentius op marteale is. Hy wie yn de Midsiuwen de beskermhillige fan de doarpstsjerke.

De gouden leelje stiet foar it doarp en syn ferbûnens mei de gemeente. Yn it gemeentewapen fan Wymbritseradiel steane narnmentlik 7 gouden leeljes.

De klavers tsjutte op it fan âlds agraryske karakter fan it doarp en foarmje de ferwizing nei de feehâlderij en de greiden.

Untwerp: J.C. Terluin, lid F.R.f.H.

De zeven gouden lelies in het wapen van Wymbritseradiel:



foto's : Wikipedia

1818



1875

Het wapen van de Foekema's in Folsgare:

De twee klavers in het wapen van Folsgare zijn niet nieuw maar zijn overgenomen van de grafstenen van de Foekema's. De klavers staan op de grafstenen uit 1618 en 1661. In 1511 zijn er drie Foekema boerderijen in Folsgare en nazaten hiervan zijn in de kerk van Folsgare begraven. In 2002 zijn twee grafstenen terug gevonden. Deze staan in houten kistjes in de kerk waar men ze kan bekijken. (zie venster: de Grafstenen van de Foekema's)

Dorpscanon van Folsgeare

Dorpswapen en -vlag



Foekema wapen uit 1618

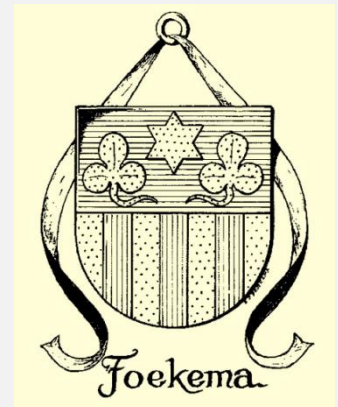
Het wapen van de Foekema's wordt in de loop van de jaren iets fraaier maar behoudt de twee klavers.



Foekema wapen uit 1661

foto's: Harmen Foekema

Het wapen is afgeleid van de grafstenen in de kerk van Folsgeare



Het wapen van de Foekema's is in 2002 officieel geregistreerd en staat als volgt beschreven:

Foekema. Trochsnien: a. yn blauw in stjer en twa klavers, pleatst 1 en 2, alles fan goud; b. yn goud trije reade peallen.

Doorsneden: a. in blauw een ster en twee klavers, geplaatst 1 en 2, alles van goud; b. in goud drie rode palen.

By wurksumheden yn de tsjerke fan Folsgeare waard in grêfsark fûn (troch de ynstjoerder) mei it hjir ôfbylde wapen. It wie fan Hoyte Wybes Foeckema, húsman, doarpsrjochter, meirjochter en dyksdeputearre fan Folsgeare, 1584-1666. Fierders waarden der noch twa stiennen fûn: ien mei nammen fan bern fan Hoyte, dy't jong ferstoarn wiene, en datearre fan 1618; en in twadde, dy't datearre fan 1707. Alle trije mei itselde wapen, al wie dat op de lêstneamde stien fierhinne útbikke (in gefolch fan de ideeën fan de Frânske revolúsje).

Dit wapen mei fierd wurde troch it rjochtstreekse neiteam fan Hoyte Wybes Foeckema.

De kleuren binne neffens histoaryske gegevens gearstald troch R.J. Broersma, lid F.R.f.H., yn oerlis mei de ynstjoerder.

Ynstjoerder: H. Foekema, De Turfskipper 22, 9005 RH Wergea.

Dorpscanon van Folsgeare

Dorpswapen en -vlag

De vlag:

In de vlag van Folsgeare vinden we de elementen van het wapen terug. In plaats van een lelie staat er een klaver aan de broekzijde van de vlag als symbool van de veeteelt, eeuwenlang het belangrijkste middel van bestaan in Folsgeare.



foto: Wikipedia

Tekst in het Genealogisch Jierboek 2003:

Flagge fan Folsgeare / Folsgeare yn de gemeente Wymbritseradiel

Yn de flagge binne eleminten út it wapen werom te finen. Ynstee fan de leelje stiet der no in klaver yn de hoeke oan de broekside, as symboal foar de feehâlderij, iuwen lang de wichtichste boarne fan ynkomsten.

De Rie foar Heraldryk schenkt ook aandacht aan het vlaggen.

Rie foar Heraldryk vraagt aandacht voor vlagprotocol

De door de Fryske Akademy ingestelde Fryske Rie foar Heraldryk heeft een schrijven gericht aan de gemeentebesturen, waarin aandacht gevraagd wordt voor het „vlaggenprotocol”, zoals dat in Friesland gebruikelijk is bij het hijsen of uitsteken van vlaggen. Zoals men weet wordt er bij het gebruik van vlaggen dikwijls en ernstig gezondigd tegen de traditionele gebruiken en het is daarom dat men de in acht te nemen regels op papier heeft gezet, in de hoop dat de overheid en de particulieren de vlaggen de eer bewijzen die zij verdienen. De circulaire is in zee gegaan nu er weer verschillende festiviteiten voor de deur staan.

LC 09-04-1957

Fêste regels foar it flagjen: jouns net hingje litte

En net foar healwei achten moarns

Hwat witte de measte minsken fan flaggen en flagjen ôf? In bytsje, dat is mar sa. Dat der fêste regels foar binne, witte mar inkelden, en alle kearen weroan kin men sjen, dat der faken slim sûndige wurdt tsjin hwat nou ienris heart en moat. Dat jildt net allinne foar Fryslân, mar foar hiele Nederlân. Sûnt 1945 hawwe de ministers fan binnenlânske saken en fan justysje yn oerliz mei de Hege rie fan adel en op oantrún fan prins Bernhard dan ek mear as ienris war dien om op dit stik fan saken mear kennis by te bringen en sadwaende ta in bettere en mear forantwurde wize fan flagjen te kommen. Yn oerienstimming hjirmei hat nou de Fryske Rie foar heraldyk in ienfâldich protokol opset, dat hjir op del komt:

De flaggen kinne hyst of útstutsen wurde op alle dagen en by alle gelegenheden, dy't it Nederlânsk regear, de Deputearre Steaten fan Fryslân of b. en w. oanwize. Mar ek by oare gelegenheden kin men de flagge brûke, der't men jin dan oanslút by hwat algemien dien wurdt.

In punt fan bilang is, dat de flagge de hiele del úthinget mar moarns net foar healwei achten en jouns net nei sinneûndergong en yn alle gefallen net nei healwei achten jouns. Tige wichtich is, dat de flaggen (Nederlânske, Fryske, Gemeente-) nea as reklamemiddel brûkt wurde meije, om de oandacht te lûken of op in oare menear, dat

net yn oarder is. Sakelju (hotels!) meitsje foar reklame gauris misbrûk fan offisjele flaggen, itsij yn-lânske, itsij útlânske!

In flagge kin folút waeije; dan moat it doek sa heech mûglik yn de mêst op hyst wurde: oan de knop ta. Mar in flagge kin as roubitoan ek healstôk waeije. Hy moat dan by it hysjen earst sa heech mûglik ophelle wurde en dêrnei oant healwei de stôk ynhelle wurde. Nijsgjirrich en oan to rikkeme-dearjen is ek de âlde Fryske wizaasje om by rouwe yn de folút-waeijende flagge in knoop te lizzen.

Wimpels

Hat in gemeente in gemeenteflagge, dan sil by it flagjen mei oare flaggen jimmer in wimpel brûkt wurde yn de gemeentekleuren. Op jierdagen en oare gelegenheden dat men flagget ta eare fan ien of mear leden fan it keninklik

hûs wurdt der by eltse flagge (oft it nou in Nederlânsken, in Frysken of in gemeenteflagge is) in wimpel brûkt fan oranje kleur. Op dagen, dat men ta oare gelegenheden flagget, bygelyks by it bislik fan in gesant fan in frjemde steat, ta eare fan de paus, brûkt men nea de flagge fan dy oare steat of der moat plak genôch wêze om dy frjemde flagge by de oare (Nederlânske, Fryske, gemeenteflagge) te hingjen, sadat der dan dus fjouwer flaggen komme te hingjen. It is lykwols better en brûk yn sa'n gefal in wimpel mei de kleuren fan dejinge, der't men foar flagget. Ta bislút: in wimpel wurdt nea healstôk flagge. Dy bliuwt (as men him al brûke moat) sa heech as it kin oan 'e mêst.

LC 27-04-1957

Colofon

Tekst: Atse Bruin

Bewerking : Wytske Heida

Foto's: Atse Bruin, Harmen Foekema, Wikipedia

Artikelen: LC

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkenen. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.